

Kanska ikki »Berufsverbot« men útihýsan av politiskum mótstøðumonnum

Rektarasetanin sjálf er av. Tann nýggi rektarin á stude-
tanskúlanum í Eysturoy
hefur sett seg í stólin. Vón-
andi hevur orðaskiftið — tað
ófantaliga og sakliga — ikki
nervað hann, og vónandi fær
hann ein góðan skúla upp á
fótur.

Men rektarasetanina sum
eina speglismynd av samfel-
agnum — politikkarum og
landsins stýri — ætli eg mær
ikkí at lata fara fram við
borðinum uttan hesa
viðmerkingina og kanska upp
aftur meira. Ti fari eg enn
einaferð at troysta onkran
lesara við henni.

I yvirskriftini brúki eg
orðið »Berufsverbot«. Orðið
er týskt og merkir vinnubann
ella starvshátt. Skipanin við
»Berufsverbot« varð sett í
gildi í Vesturtýsklandi fyrri
einum 10 árum síðani. Tíverri
eisini av vesturtýsku sosial-
demokratunum. Skipanin
hefur havt tær avleiðingar,
at fólk — serliga á vinstra-
veingi — hava havt ilt
við at fáa alment, týðandi
starv!

I okkara oyrum tykist
hetta fyrbrigdi ógvuliga óde-
mokratiskt. Og liggur langt

frá okkara demokratiska
sinnalagi. Ella ger tað?

Eg hugsi ikki, at nakar —
sjálvt ikki á høgaveingi
fólkafloksins — hevði komt
sær at komið við einum slik-
um uppskoti um »Berufsver-
bot«.

Men tann eina baksiðu-
greinin í Dagblaðnum, meðan
rektaragólan leikaði í, bendir
á, at hóast skipanin er ikki í
gildi alment, so eigur hon
kortini at praktisera — í
øllum førum undir einum
borgarlíggum stýri...

Og ikki eru tað bara fólk-
floksmenn í valdum ráðum
ella stýrum, sum praktisera
hana. Men eisini umboð fyrri
sjálfstýrisflokkin og sam-
bandsflokkin. Eg hugsi um
innstillingina til rektara-
starvið.

Soleiðis sum tað er »líkið
út«, so atkvøddu hesir fimm
limirnir í landsskúlaráðnum
við tølum: 1, 2, 3, 4, 5, 6, og 7
alt eftir hvørja plasering, hes-
ir settu, at viðkomandi um-
søkjari skuldi hava eftir
starvssýngini, sum m.a.
fevndi um kvalifikatiónir.

Fyrst skuldu triggir teir
fremstu finnast, so nú ræður
um at fáa tann, sum »man«

politisk viðmerk- ing

(umboðini fyrri samgonguna),
ikkí vildi hava. Og tí gevur
»man« honum eina niðarlaga
plasering.

(Flest øll vita, at við »hon-
um« meini eg við Hans J.
Debes, sum fyrru ferðina var
innstillaður sum nr. eitt,
eisini at landsskúlafyrising-
ini, tí hann lýkti krøv um
kvalifikatiónir, royndir og
hefur lutikið í nevndar-
arbeiði í samband við ný-
skipanina av føroyska skúla-
verkinum).

Eftir øllum brögðum at
døma, so hava samgongum-
boðini givið honum eina pla-
sering, sum er niðan fyrri try.
Fimm er komið mær fyrri
oyra. Nú er hann »úti av verð-
ini«. Tann, sum hesir settu
hava bestu kvalifikatiónir —
tann setti rektarin — ja,
honum gevur »man« eitt eitt-
tal.

Eftir hesum atkvøðuhátt-

inum ræður tað um at fáa
fægst stig. Eftir fyrsta
umfar fær Sámál í Skorðuni
13 stig og Hans Jakke 17
stig. Tey 15 frá samgongu-
umboðnum og 2 frá and-
stöðumboðnum. Færri stig
hava Petur Zachariassen og
Jákup Thorsteinsson.

Tí »óvitandi« almenning-
in tykist tað logið, at hesi
trý umboðini øll halda, at
Sámál, sum hevur royndir frá
tveimur árum á HF-skeiðum
í Klaksvík, skal hava bestu
plaseringina, meðan Hans
Jakke, sum annars sigst vera
væl kvalifiseraður, fær so
vánaliga plasering.

Tí kann eg ikki lata vera
við at spyrja Jákup Morten-
sen, Lassa Klein og Edmund
Garði, hava tit gjørt tykkara
metingar um kvalifikatiónir
eftir bestu sannføring? Hava
tit tikið tykkara álitisstarv í
álvara?

Um hinar limirnir — Signar
Hansen og Axel Skoubo — er
at siga, at teir mugu hava
sett Hans Jakke sum
nummar eitt, Petur og Jákup
sum nummar tvey ella trý og
Sámál sum tann fjórða. Vóru
teir eisini ósakligrir, hevdu
teir óivað sett hann longur

eftir, soleiðis at hann eisini
var »úti av verðini«.

Tað síðsta umfarið skal eg
ikkí viðgera, men eisini í
hesum fari plaserar tey demo-
kratisku samgongu-um-
boðini, sum arbeida eftir
bestu sannføring, tann, sum
kundi hótta teirra kandidat,
Sámál, niðast.

Teir geva Jákup
Thorsteinsson, sum hevur
starvast á studentaskúla og
við landsskúlafyrising ring-
astu plaseringina!

Peturi Zachariassen, sum
uttan iva er væl kvalifiser-
aður eisini, geva allir plasering
sum nummar tvey. And-
stöðumboðini plaserar Jákup
sum nummar eitt og Sámál
sum tann triða.

Jú, men umboðini fyrri sam-
gonguflokkarnar hava bara
gjørt tað, tey hava rætt til,
vil onkur siga. Víst so. Men
hava teir blakað allar for-
dómar um politiska áskoðan
frá sær, og reint objektivt
mett um fakligar kvalifika-
tiónir?

Eg haldi tað ikki, og eg
roki við, at ógv geva mær
rætt.

Hvat er tað, sum er farið
fram??? Eftir minum tykki

eitt ikki alment brúk av hug-
takinum »Berufsverbot«.

At enda skal eg bert við-
merkja, at okkurt kann vera
komið skeivt fyrri í greinin, tí
upplýsingar um innstillingar
o.t.l. skal ikki fram fyrri al-
menningin.

Henda viðmerkingin er tí
samansett av pettum, sum eg
havi hoyrt her og har. Okkurt
er kanska tí komið skeivt
fyrri.

Tað damar mær ikki sum
blaðmaður. Men tíverri.
Hetta má vera avleiðingin, tá
slikir almennir spurningar
skulu haldast loyniligrir, sam-
bært tí sum Ludvig Petersen,
landsskúlastjóri, sigur við
Sosiálin seinasta leygardag.

Harafturat skal viðmerk-
ast, at eg ikki havi skrivað
hesa viðmerkingina, tí ein
persónur eitur Sámál, ein
Hans Jakke ella ein annar
Jákup ella tí eg haldi, at ein
skuldi havt fingið tað, meðan
ein annar ikki átti ó.s.fr. Tað
er fyrbrigdi sum soleiðis, eg
haldi eitur at vera tikið fram
og umrøtt sakliga í blaðum.

Jóhann Mortensen
tíðindamaður

Tjóðveldispressan í kreppu:

Ideologiski hurlivasin — ein orsök

Seinasta leygardag høvdu
vit eina grein her í blað-
num, ið nevndist »Tjóð-
veldispressan í kreppu«.

Greinin snúði seg um
málgagn Tjóðveldisfloks-
ins, 14. September, og
greinskrivarin hevði
skriva grein sína út frá
práti við tjóðveldisfólk og
harafturat hvørja fatan
hann sjálvur hevur um
blæðið av at hava lisið tað
gjøgnum longri tíð.

Sjálvandi kunnu ymsar
meningar vera, um hetta
evnið er relevant hjá Sosi-
álinum at viðgera og líka
nógvar meningar eru um
innihaldið í sjálvari grein-
ini. M.a. sáú við í hósðags-
blaðnum tvær viðmerk-
ingar, onnur frá Martini
Fjalstein, blaðstjóra á 14.
Sept., og hin frá Jóannesi
Dalsgaard, lögtingsmanni
fyrri Javnaðarflokkin, har
teir hvør á sín hátt eru
ósamdir við nevndu grein.

Martin Fjalstein vil
leggja tann partin av
greinin, sum snýr seg um
figgarligar trupulleikar
út, sum greinskrivarin í
Sosiálinum fegnast um
hesar trupulleikar. Hetta
haldi eg, Martin hevur
misskilt. Hvørki grein-
skrivarin ella nakar annar,
sum veit, hvussu føroysku
blæðini eru fyrri figgarliga,
hava nakra orsök til tess,
og heldur ikki hetta hevur
verið ætlan greinskriv-
arans. Annað er so tað, at

Martin sigur, at 14. sáú
ikkí hevur figgarligar
trupulleikar, og beint
aftan á sigur hann, at or-
sök in til steðgin í blaðut-
gávinu er at koma til
botns í figgarligu trupul-
leikum. Hetta má bert
takast sum prógv fyrri,
at hesin partur av greinin
talaði satt.

Men, hóast alt, er tað
ikkí hesin spurningurin,
sum er tann mest áhuga-
verdi eftir minari áskoðan.
Tað er hin blaðpolitiska
linjan. Og tað var just
henda, sum greinin í Sosi-
álinum serliga snúði seg
um.

Um 14. Sept. sigur
Martin Fjalstein, at tað
kann sjáldan vera so, at
øllum verður til vildar í
einum so breiðum flokki
sum Tjóðveldisflokkinn.
Her eru vit heilt samdir.

Tjóðveldisflokkurin er
nevnliga so breiður ein
flokkur, at torført er at
finna nakran politiskan
felagsnevna í honum.
Hann røkkur frá uttasta
vinstra til uttasta høgra.
Tjóðveldisflokkurin er ein
ideologiskur hurlivasi og
má tí blaðstjórnararbeiðið
hjá hesum flokki og blaði
vera rættiliga trupult. Tað
hefur Martin eisini sjálv-
ur ásannað.

Hvussu ofta hava vit
ikkí hoyrt tjóðveldismenn
vissa okkum um, at teir
als ikki góðtaka nakra

sum helst »ismu«. Til sein-
asta val kundu teir hóast
alt góðtaka eina — opti-
mismu. Oppertunisma
hevði verið betur hóska-
andi.

Martin sigur eisini, at
blað hansara hevur skrivað
óv lítið um eystanlond
og víðurskiptini har.

Her vil eg leggja dent á,
at tað eitt blað fullkomiliga
ókritiskt tekur upp tilfar
frá sovjetiskum propa-
gandatíðindatænastum
sum APN og Radio
Moskva, má tað eisini tola
eitt sindur av ábreiðslum.
Um Martin hevur hug at
upplýsa okkum um eyst-
ureuropeisk víðurskipti,
átti hann heldur at valt
meira neutralar tíðinda-
keldur.

Ikki kundi Martin halda
sær við at sparka eftir
Javnaðarflokkinum. Hann
sigur: Men eins og javn-
aðarmenn gjørdur áður
gera tjóðveldismenn nú —
tó uttan nakra útlenska
hjál!

Vit hava ongantið dult,
at vit hava fingið ávísar
peningahjálpar uttanfrá.
Vit søgdu eisini m. a.
hvussu nógv. Men lat so
eisini vera sagt, at vit
eisini heittu á tjóðveldis-
menn um at vera við í
prentsmiðjuætlanum okk-
ara. Um Martin Fjalstein
ynskir at fáa svar sitt til
spurning min um hetta
upp á prent, skal hann fáa

tað. Her gagnar honum
helst tøgna best.

At enda til Martin: Í
greinin í Sosiálinum stóð
m.a.: »Tann antikristiliga
linjan hjá 14. hevur til
tíðir verið heilt gjøgnum-
ford...« Her skal eg
ásanna, at hetta var betur
ósagt. Hetta er ein grov
generalisering, sum als
ikkí hoyrir heima í føy-
yskari blaðskrivning.

Tjóðveldiskompleks

Sjálvandi skal Jóannes
Dalsgaard hava loyvi til
at átala tær illgitingar um
heidskap og prosovetj-
iskt sinnalag, sum Sosi-
álinur setir fram, fyrri at
nýta hansara egnu orð.

Men er hetta ikki ein
nógv so grov generaliser-
ing av teirri grein, tú
umtalar?

Tað er ikki okkara upp-
gáva at illgita í nókrum
fori, og eg haldi heldur
ikkí, at tað hevur verið
ætlan greinskrivarans.

Tað sum fær meg at
gera onkra viðmerking til
tin er, at ofta hava javn-
aðarmenn lyndi til at
sigggja Tjóðveldisflokkinn
sum sínar egna ideolo-
gisku partamenn, og tí
bera ein serligan alsk til
teirra fram um aðrar
flokkar.

Vit vita, hvar Fólka-
flokkurin stendur. Vit

vita, hvar Sambandsflokk-
urin stendur, men fáur
veit, hvar Tjóðveldisflokk-
urin heldur til á ideolo-
giska leikpallinum. Hann
er altíð fúsar at taka popu-
lular avgerðir. Men tá
ópopulærar avgerðir skulu
takast, hava teir í mong-
um førum eitt bein í hvørj-
um sessi. Domini um
hetta eru bæði mong og
greiflig.

Eru vit, javnaðarmenn,
við at fáa eitt tjóðveldis-
kompleks???

Hvi skal Tjóðveldis-
flokkurin — hin ideolo-
giski hurlivasin — vera
heilaga kúgv javnaðar-

manna?

Tjóðveldisfloksins stev-
na er loysing fyrri ein og
hvønn pris. Ideologiina
lagar flokkurin eftir, hvar
flestu atkvøður eru at fáa.
Tað er trongligt á borgar-
liga veinginum í løtuni, og
sum tað skilst, rúmsáttari
á vinstra.

Rætt hevur Jóannes í,
at vit eiga at lata aðrar um
at nýta tey skitnu vápn-
ini. Men, hvívegin at frið-
halga Tjóðveldisflokkinn
dugi eg ikki at sigggja
nakra orsök til.

Torfinn Smith

